

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นยุคของสังคมฐานความรู้ (Knowledge Based Society) ที่มีการเรียนรู้ ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม เพื่อให้คนไทยทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเรียนรู้ ตลอดชีวิต เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและมีความต่อเนื่องเป็นปกติวิสัยในชีวิตประจำวันของทุกคนไปจน ตลอดการสิ้นอายุขัย เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ ของคนทุกคนในทุกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จากความสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนในสังคมมีความต้องการการใช้ สารสนเทศเป็นอย่างมาก เพราะสารสนเทศเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลและสำคัญต่อการดำรงชีวิต การศึกษา และการนำไปใช้ประกอบอาชีพการเพิ่มพูนโอกาสได้รับรู้สารสนเทศสร้างการได้ เปรียบต่อการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล ปัจจุบันสารสนเทศมีการแพร่หลายไปทั่วโลกได้อย่าง รวดเร็วด้วยพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ ระบบ ฐานข้อมูลและระบบประยุกต์สารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างสารสนเทศและการนำสารสนเทศไปใช้งานด้านต่าง ๆ (สุชาดา กิระนันท์, 2541, หน้า 2)

ห้องสมุดได้มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีทางด้านโทรคมนาคม มาใช้ในการงานด้านต่าง ๆ ของห้องสมุดอย่างกว้างขวางทำให้เกิดห้องสมุดรูปแบบใหม่ ๆ เช่น ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดเสมือน ห้องสมุดไซเบอร์ ซึ่งทำให้ปัญหา อุปสรรคและข้อ จำกัดในการเข้าถึงสารสนเทศของมนุษย์ลดน้อยลง ห้องสมุดสมัยใหม่ทำให้โลกของการศึกษา ไร้พรมแดนเป็นจริงมากขึ้น ซึ่งห้องสมุดในอนาคตจะเน้นการช่วยให้ผู้ใช้ได้เข้าถึงสารสนเทศ ทั้งแบบทางไกลและแบบเข้าถึงได้โดยอิสระคือไม่จำกัดเวลาและสถานที่ บริการแบบนี้ต้องการ บริการทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งหมายความว่าบริการห้องสมุดต้องการการสนับสนุนให้เข้าถึง สารสนเทศให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้ควรได้รับการบริการ ที่มีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการ (Marales, 2000, pp. 212-221)

จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้ห้องสมุดได้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการบันทึกข้อมูล การส่งผ่านและการสื่อสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ จึงเกิด การพัฒนาศักยภาพของการบริการสารสนเทศในลักษณะของห้องสมุดดิจิทัล หรือห้องสมุด อิเล็กทรอนิกส์ (Digital Library or Electronic Library) โดยจัดเก็บและให้บริการทรัพยากร

ห้องสมุดในรูปอิเล็กทรอนิกส์หรือในรูปดิจิทัลลักษณะเอกสารเต็มรูป (Full Text) และสื่อประสม (Multimedia) ระบบห้องสมุดดิจิทัลเป็นการจัดการข้อมูลในรูปดิจิทัลไว้ในฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นโดยมีการจัดหา จัดเก็บ จัดทำอย่างเป็นระบบมีการลงรายการตามหลักมาตรฐานสากล และเผยแพร่ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2543, หน้า 23-25) เพราะการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ผ่านระบบเครือข่ายทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ที่รวดเร็ว ประหยัดเวลา มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และคอมพิวเตอร์ยังมีความสามารถในการจำและเก็บรักษาข้อมูล อีกทั้งทำงานได้หลาย ๆ ด้าน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลจึงมีความสำคัญในสถานศึกษา ดังนั้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจสำหรับห้องสมุดดิจิทัล เพื่อให้อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป ได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาคำศัพท์และคำนิยามศัพท์ในสาขาวิชาที่ศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะการรู้ศัพท์เฉพาะวิชา (Technical Term) เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะคำศัพท์คือแกนและโครงสร้างวิชาการเฉพาะวิชาที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิชานั้น ๆ ประกอบด้วยเรื่องใดบ้าง และช่วยให้ทำความเข้าใจกับคำศัพท์แปลก ๆ บางคำที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ จากบทความ และข่าวสารที่ตีพิมพ์ในหนังสือ นิตยสาร และวารสาร ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้ดียิ่งขึ้น (ครรชิต มาลัยวงศ์, 2538, หน้า 66) ซึ่งคำศัพท์เหล่านี้กระจายอยู่ตามแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้และการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยจึงพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับทางด้านคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจ เพื่อช่วยให้อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไปสามารถศึกษาค้นคว้าและเข้าถึงคำศัพท์และคำนิยามศัพท์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

จากประโยชน์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจสำหรับห้องสมุดดิจิทัล เพื่อรวบรวมคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจที่เปิดสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 ประเภทบริหารธุรกิจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 สาขา ดังนี้ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ที่กระจายอยู่ตามแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ อาทิเช่น ศัพท์บริหารธุรกิจ พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ พจนานุกรมศัพท์การตลาดอังกฤษ-ไทย ศัพท์การบริหารและตำราวิชาการ เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจให้ง่ายต่อการศึกษาค้นคว้ามีความสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับยุคของห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (E - Library) โดยเน้นให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เพียงนั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ไม่ว่าสารสนเทศนั้นจะอยู่ที่ใด โดยห้องสมุดจะทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างผู้ใช้ และทำหน้าที่กระจายสารสนเทศโดยเน้น

การเข้าถึงมากกว่าการเป็นเจ้าของ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือผู้ให้สามารถค้นหาสารสนเทศเองได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจสำหรับห้องสมุดดิจิทัล โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจ สำหรับห้องสมุดดิจิทัล โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะ สาขาบริหารธุรกิจ ระหว่างสาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

สมมติฐานของการวิจัย

นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มีความพึงพอใจต่อระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจสำหรับห้องสมุดดิจิทัล ที่เปิดสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 ประเภท วิชาบริหารธุรกิจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา โรงเรียนดาราสมุทร บริหารธุรกิจ จำนวนทั้งสิ้น 245 คน ประจำปีการศึกษา 2548

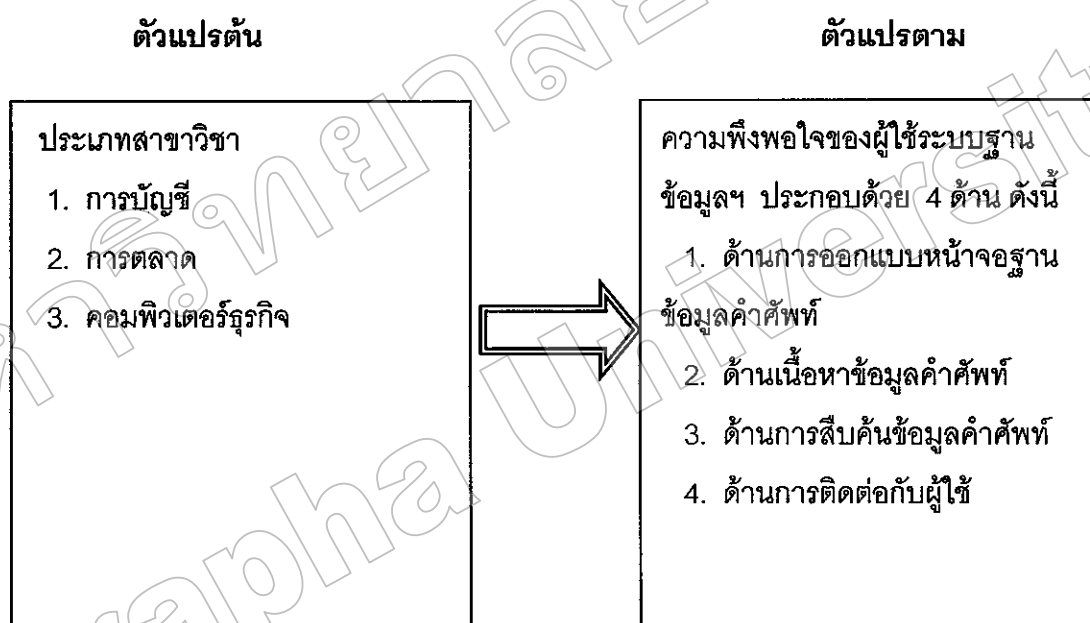
2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษา โรงเรียนดาราสมุทร บริหารธุรกิจ จำนวน 152 คน ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1979 อ้างถึงใน พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 303) และได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสาขาวิชา

- 2.3 ตัวแปรที่ศึกษา

2.3.1 ตัวแปรต้น คือ ประเภทสาขาวิชาของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลฯ ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

2.3.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะ สาขาบริหารธุรกิจสำหรับห้องสมุดดิจิทัล โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบหน้าจอฐานข้อมูลคำศัพท์ ด้านเนื้อหาข้อมูลคำศัพท์ ด้านการสืบค้นข้อมูลคำศัพท์ และด้านการติดต่อกับผู้ใช้

ตารางที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

มีแหล่งสารสนเทศประเภทฐานข้อมูลที่รวบรวมคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจ เพื่อให้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบของฐานข้อมูลคำศัพท์และคำนิยามศัพท์เฉพาะ มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยสืบค้นได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ห้องสมุดดิจิทัล หมายถึง การนำเสนอข้อมูลเนื้อหาทางด้านคำศัพท์และคำนิยามศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจ ในลักษณะเต็มรูปแบบ (Full Text) โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าใช้บริการจากที่ใดหรือเวลาใดก็ได้

2. ฐานข้อมูล หมายถึง ฐานข้อมูลรายการคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจที่บันทึกรายการคำศัพท์และคำนิยามศัพท์ บันทึกข้อมูลเพิ่มเติม แก้ไข ยกเลิก สืบค้นได้ โดยจัดเก็บข้อมูลคำศัพท์ไว้ที่คอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server)

3. คำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจ หมายถึง คำศัพท์และคำนิยามศัพท์ที่มีอยู่ในหนังสือศัพท์การบริหารธุรกิจ พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ พจนานุกรมศัพท์ทางการตลาด อังกฤษ-ไทย ศัพท์บริหาร พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ ฉบับนักศึกษา และหนังสือรู้เพื่อเรื่องศัพท์การบริหารธุรกิจ/การบริหารรัฐกิจ

4. สาขาบริหารธุรกิจ หมายถึง สาขาที่เปิดสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

5. โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

6. ความพึงพอใจ หมายถึง ผลรวมของความรู้สึกเชิงบวกของนักศึกษา ต่อการใช้ระบบฐานข้อมูลคำศัพท์เฉพาะสาขาบริหารธุรกิจ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบหน้าจอ ฐานข้อมูลคำศัพท์ ด้านเนื้อหาข้อมูลคำศัพท์ ด้านการสืบค้นข้อมูลคำศัพท์ และด้านการติดต่อกับผู้ใช้

6.1 ด้านการออกแบบหน้าจอ หมายถึง การกำหนดรูปแบบของฐานข้อมูลฯ ในการจัดวางองค์ประกอบของเมนู รูปภาพ (Icon) การเลือกใช้สี ขนาดของตัวอักษร และภาพเคลื่อนไหว

6.2 ด้านเนื้อหา หมายถึง การคัดเลือกเนื้อหาข้อมูลคำศัพท์และคำนิยามศัพท์ที่มีอยู่ในหนังสือศัพท์การบริหาร พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ พจนานุกรมศัพท์ทางการตลาด อังกฤษ-ไทย ศัพท์บริหาร พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ ฉบับนักศึกษา และหนังสือรู้เพื่อเรื่องศัพท์การบริหารธุรกิจ/ การบริหารรัฐกิจ

6.3 ด้านการสืบค้น หมายถึง การกำหนดรูปแบบการสืบค้นข้อมูล ได้แก่ การสืบค้นข้อมูลคำศัพท์แบบง่าย การสืบค้นข้อมูลคำศัพท์แบบซับซ้อน แบบพจนานุกรม (หมวดตัวอักษร) และการใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นข้อมูล เช่น และ, หรือ, ไม่รวม มีการประมวลผลข้อมูลที่ถูกต้อง

6.4 ด้านการติดต่อ หมายถึง คู่มือการอธิบายรายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ ในกรใช้ฐานข้อมูลฯ อาทิเช่น ขั้นตอนการสมัครสมาชิก ขั้นตอนการสืบค้นข้อมูลแบบง่าย การสืบค้นแบบซับซ้อน แบบพจนานุกรม (หมวดตัวอักษร) เป็นต้น

7. วิชาชีพพื้นฐาน หมายถึง เป็นกลุ่มวิชาชีพสัมพันธ์ที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นในประเภทวิชานั้น ๆ

8. วิชาชีพสาขาวิชา หมายถึง เป็นกลุ่มวิชาชีพหลักในสาขาวิชานั้น ๆ

9. ผู้ใช้ระบบ หมายถึง นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ประจำปีการศึกษา 2548